

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Terugkoppeling conferentie verkenning zeewaartse uitbreiding

Geachte Statenleden,

Hierbij ontvangt u een terugkoppeling over de conferentie zeewaartse uitbreiding met de titel: 'Ruimtegebruik en ruimtegebrek in de Rotterdamse haven. Tijd voor een uitbreiding?' Deze conferentie vond plaats op maandagmiddag 26 mei 2025 in de Evenementenhal van het provinciehuys. Deze terugkoppeling bevat een impressie van de deelnemers en hun bijdragen aan de dialoog. Van de conferentie is een compilatievideo gemaakt. Klik [hier](#) om de video te bekijken.

Aanleiding en doel

Uw Staten hebben op 13 november 2024 motie 1533 aangenomen die oproept tot het organiseren van een dialoog met stakeholders over mogelijke zeewaartse uitbreiding van de Rotterdamse haven. Hiervoor hebben we u ook een behandelvoorstel toegestuurd (PZH-2025-871154913). We hebben deze dialoog verder toegespitst op de vraag of de verkenning van zeewaartse uitbreiding wel/niet wenselijk is. En op de vraag onder welke voorwaarden een dergelijke uitbreiding haalbaar en uitvoerbaar zou kunnen zijn. Voorafgaand is aan de uitgenodigde deelnemers kenbaar gemaakt dat het een conferentie met een opiniërend karakter betreft.

In aanloop naar de conferentie

In totaal hebben ruim 350 stakeholders een uitnodiging ontvangen. Om een beeld te schetsen van de uitgenodigde partijen: van het Havenbedrijf tot aan TU Delft, en van Natuurmomenten tot de Nederlandse Vissersbond. Een overzicht van de sectoren en organisaties die zijn uitgenodigd is te vinden in bijlage 1. Voorafgaand is een digitaal magazine verspreid waarin sprekers op de conferentie en andere belangrijke stakeholders relevante informatie hebben aandrazen en hun standpunten uiteen hebben gezet. Het magazine is te vinden in bijlage 2.

Programma conferentie

Op de dag zelf heeft gedeputeerde Weverling als gastheer 140 aanwezigen mogen verwelkomen. De conferentie is gemodereerd door Maarten Bouwhuis (o.a. bekend van BNR Nieuwsradio). Hieronder volgt een overzicht van sprekers die hebben bijgedragen aan de dialoog en daarbij een beknopte tekst van hun bijdrage.

- *Dhr. de Jong (Deltares)*
Namens het kennisinstituut zijn de voor- en nadelen van zeewaartse uitbreiding vanuit het perspectief van kustmorfologie (vorm en opbouw) geschetst. Hij liet zien dat de uitbreiding technisch mogelijk is, mits zorgvuldig voorbereid en met inachtneming van de diverse belangen die in het kustgebied spelen, hierbij werd strategische zandbeschikbaarheid als belangrijke factor benoemd.
- *Dhr. Kramer (Universiteit Utrecht)*
De hoogleraar duurzame energiesystemen pleitte via een videoboodschap voor overheidsingrijpen om de basisindustrie aan de kust overeind te houden en te helpen bij de omslag van de energie- en grondstoffentransitie. Wind op zee is een belangrijke sleutel. De systeemverandering gaat gepaard met extra behoefte aan ruimte. Daarom is het volgens hem goed om de mogelijkheden voor intensiever ruimtegebruik en eventuele zeewaartse uitbreiding nu te onderzoeken en niet te wachten totdat het te laat is om in te grijpen.
- *Mw. Wijnants (Natuurmonumenten)*
Tijdens deze bijdrage zijn lessen gedeeld die met de ontwikkeling van de Tweede Maasvlakte zijn opgedaan. Het onderlinge vertrouwen tussen belangenpartijen, overheid en uitvoerende partijen staat onder druk. Haar oproep: laten we eerst de in dat verband afgesproken natuurcompensatie realiseren en dan pas overwegen om verder zeewaarts uit te breiden. Ook bij een volgende stap zal een dubbeldoelstelling moeten gelden, te weten uitbreiding van de haven in combinatie met verbetering van de leefomgeving en natuurcompensatie.
- *Mw. Smit (ministerie van Infrastructuur en Waterstaat)* De directeur-generaal ging nader in op het programma NOVEX Rotterdamse haven, het NOVEX-gebied en op het Ontwikkelperspectief en de Uitvoeringsagenda die voor dit gebied zijn gemaakt. Met in dat laatste document de sleutelafpraak ruimtelijke verkenning. Verder blikte zij vooruit op het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL) van juni a.s. en het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) in het najaar. In het BOL wordt besloten tot het voorbereiden van een startbeslissing voor het BO MIRT van november 2025 waarin wordt voorgesteld een verkenning Ruimtegebrek haven & impuls leefomgeving' uit te voeren.
- *Dhr. Van der Plas (Havenbedrijf Rotterdam)*
De programmamanager Ruimte bij het Havenbedrijf Rotterdam, die het proces van de mogelijke zeewaartse uitbreiding als zijn aandachtsgebied heeft, belichtte de complexiteit van het ruimtevraagstuk veroorzaakt door o.a. aansluiting infrastructuur, watertoegang,

clustering en energievraag. Hij ging in op drie oplossingen voor het ruimtegebrek: herstructureren, intensiveren en een mogelijke zeewaartse uitbreiding. Hij gaf een toelichting op het zorgvuldige bestuurlijke en maatschappelijke proces dat bij een verkenning hoort. Ook gaf hij een toelichting op de technisch voorverkenning die het Havenbedrijf heeft laten uitvoeren en binnenkort wordt gepubliceerd. Hij presenteerde drie varianten met respectievelijk 400, 800 en 1000 hectare uitbreiding van de huidige Tweede Maasvlakte.

Vervolgens vonden twee panelgesprekken plaats.

In panelgesprek 1 stonden de volgende vragen centraal: Is zeewaartse uitbreiding denkbaar?

Waarom moeten we deze optie wel/niet onderzoeken? De deelnemers aan het panelgesprek waren:

- Mw. Zeegers (wethouder gemeente Rotterdam);
- Mw. Spierings (Deltalinqs);
- Dhr. Neelis (ministerie Klimaat en Groene Groei);
- Dhr. Wijnakker (Fabrications).

In panelgesprek 2 stonden de volgende vragen centraal: Panelgesprek 2: Hoe? Is zeewaartse uitbreiding doenlijk? Als we de optie van zeewaartse uitbreiding gaan onderzoeken, naar welke aspecten moet je dan kijken? De deelnemers aan het panelgesprek waren:

- Dhr. Van der Schans (Havenbedrijf Rotterdam);
- Dhr. Ouwehand (Natuur- en milieufederatie);
- Dhr. Roscam Abbing (minister Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur)
- Dhr. Dekker (Nederlandse Vissersbond).

Beide gesprekken werden gevoerd aan de hand van stellingen en vragen uit de zaal.

Sfeerimpressie dialoog

Op basis van de inbreng van de sprekers, de vragen/opmerkingen van de deelnemers uit de zaal en de uitkomsten van de digitale peiling (mentimeter) zijn hieronder ter illustratie enkele samenvattende statements opgesomd. De statements geven een weergave van de dialoog en worden waar mogelijk meegenomen in bestuurlijke overleggen in het vervolg.

1. Uit een peiling in de zaal is gebleken dat 41% van de aanwezigen 'zeer enthousiast' is over het verkennen van zeewaartse uitbreiding, 45% 'enthousiast', 14% 'niet enthousiast' en 0% 'totaal niet enthousiast'.
2. Een vitale haven met economische slagkracht is nodig voor onze werkgelegenheid, onafhankelijkheid (geo-politiek) en toekomstbestendigheid.
3. Volgende maand wordt onderzoek naar ontwikkeling van de ruimtevrage in de haven gepubliceerd. De aanwezigen verwachten dat er een ruimtevrage zal zijn, in elk geval een vraag naar schuifruimte vanwege de energie- en grondstoffentransitie. Vanuit dat oogpunt is een verkenning wenselijk.
4. De verwachting is dat, ook met het afbouwen van fossiel, de ruimtevrage groter blijft dan het aanbod. Zelfs als bestaande ruimte beter wordt benut. Binnenkort wordt hierover een onderzoek gepubliceerd.

5. In de Rotterdamse haven ongeveer 200 hectare schuifruimte. Niet elke vrijkomende hectare is bruikbaar voor elke ruimtevrager vanwege o.a. specifieke eisen aan infrastructuur en energievoorziening.
6. De energie- en grondstoffentransitie is van de grootste urgentie. Koolstof verwerken uit andere bronnen dan fossiel vergt extra ruimte. Denk aan de overslag van biomassa, aanlanding van windenergie van de Noordzee, waterstoffabrieken en misschien wel een kerncentrale. Het doel voor het Rotterdamse haven- en industriegebied is om in 2050 CO₂-neutraal te zijn.
7. Een 'Energy Island' zou van landelijk belang kunnen zijn voor deze transitie.
8. Zeewaartse uitbreiding is complex: het gaat niet alleen over de haven en over duurzame energie, het gaat óók over natuur, over kustveiligheid en over visserij. En over de positie van Nederland in Europa en van Europa in de wereld.
9. De visserij-sector erkent het belang van de Rotterdamse haven, dat moet andersom ook geld. De vissers zijn van mening dat zij al veel hebben ingeleverd. Het is aan de overheid om de belangen van de vissers beter te beschermen. Ook in het belang van een duurzame voedselvoorziening.
10. Defensie legt een extra ruimteclaim in de haven. De gespannen geopolitieke situatie vraagt om weerbaarheid en zelfredzaamheid.
11. De natuurcompensatie van de Tweede Maasvlakte moet op de kortst mogelijke termijn worden afgehecht. Het Rijk heeft tijdens de conferentie een handreiking gedaan.
12. Wat nodig is: een visie op de toekomst en het lef om te kiezen. Informatie achter de komma is in deze fase niet nodig, zorgvuldigheid wel. Hier wordt binnen NOVEX Rotterdamse haven hard aan gewerkt. Verschillende oplossingsrichtingen voor ruimtegebrek worden hier verkend, waaronder een zeewaartse uitbreiding.
13. We moeten, net als bij het project Mainportontwikkeling Rotterdam (PMR), kijken naar economie, natuur én leefbaarheid.
14. Het proces tot verkenning vraagt om snelheid en zorgvuldigheid. Voorkomen moet worden dat wordt vastgelopen in juridische procedures. Pak daarom om te beginnen de moeilijke onderwerpen aan.
15. Onderbouw tijdens de verkenningsfase nut en noodzaak. En breng alle belangen in kaart waar rekening mee gehouden moet worden.
16. Gedeputeerde Weverling heeft de mogelijke zeewaartse uitbreiding genoemd onder de werktitel GERS: Groen Energiek Rotterdams Schiereiland.

Vervolg

De NOVEX-partijen in december 2023 het Ontwikkelperspectief NOVEX Rotterdamse haven gepresenteerd. Hierover bent u per [brief](#) geïnformeerd. Vervolgens is in maart 2025 de Uitvoeringsagenda 1.0 NOVEX Rotterdamse haven gepresenteerd. Hierover bent u eveneens per [brief](#) geïnformeerd. In deze Uitvoeringsagenda is o.a. afgesproken toe te werken naar een besluit in het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (2 juni 2025) om een startbeslissing voor een onderzoek of verkenning "ruimtegebrek haven & impuls leefomgeving" voor te bereiden. Het streven is om deze startbeslissing te nemen in het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) in november 2025. Concreet gaat het om het starten van een onderzoek naar nut, noodzaak en impact op de omgeving van verschillende oplossingsrichtingen voor ruimtegebrek in de

Rotterdamse haven én voor de versterking van de leefomgeving. Onder de verschillende te onderzoeken oplossingsrichtingen vallen in ieder geval intensivering en optimalisering van het ruimtegebruik in het bestaande havengebied, de potentie van bestaande bedrijventerreinen in de regio en de mogelijkheid van een zeewaartse uitbreiding. Zodra meer bekend is over de vervolgstappen, informeren wij u.

De dialoog heeft voor alle NOVEX-partijen nuttige informatie uit de praktijk opgeleverd die kan worden meegenomen in het vervolg. We blikken positief terug op een dialoog waarbij vanuit meerdere invalshoeken en perspectieven de verkenning zeewaartse uitbreiding is besproken.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en adviseren u motie 1533 als afgedaan te beschouwen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff

Bijlagen:

1. Overzicht uitgenodigde sectoren en organisaties
2. Digitaal magazine zeewaartse uitbreiding